

Behoefte bepaalt samenstelling brok

Schapenbrok. Het woord duidt op een standaardproduct, maar er zijn heel wat soorten van met verschillende doeleinden. Is het voer bedoeld voor slachtlammeren of lacterende ooien? Wil de schapenhouder snelle groei of een zwaar karkas? En hoe noodzakelijk is brok?

Schapenbrok is een goede aanvulling op het basisrantsoen. Ruwvoer is veelal niet voldoende, omdat daarin te weinig mineralen en vitaminen zitten. Alleen bijproducten bijvoeren is meestal ook niet toereikend. Schapenbrok doet namelijk meer dan alleen voeden. Pieterjan Bakker, voerdeskundige bij Hendrix UTD in Boxmeer, benadrukt het belang van krachtvoer. "Het zorgt voor een goede pensontwikkeling. Ruwvoer is vooral goed voor de ontwikkeling van de spieren in de penswand, maar krachtvoer zorgt voor een betere papilontwikkeling in de penswand. Door papilontwikkeling

wordt de oppervlakte van de penswand vergroot en hierdoor kan de wand meer voedingsstoffen opnemen. Daarom is een goede pensontwikkeling vooral in de beginfase bij lammeren erg belangrijk." Hij laat drie plaatjes van de penswand zien. Wanneer het lam alleen melk drinkt, ziet

Corine in 't Anker van Hendrix UTD: "Lammeren groeien harder op een 5mm-biks."

Zakken schapenbrok worden gevuld in de voerfabriek.

die wand er rozig en glad uit. Met melk en hooi is de rozige penswand meer gespierd. Wanneer het lam ook nog krachtvoer krijgt, ziet de penswand er donker uit, waarbij de penspapillen goed te zien zijn. “Zo ziet een goed ontwikkelde pens eruit”, zegt productmanager Corine in 't Anker van Hendrix UTD. “In lammerenbiks zitten ontsloten granen, zoals ontsloten maïs, die de pensontwikkeling stimuleren. Alleen een goed ontwikkelde pens kan het eigen ruwvoer efficiënt benutten. Daardoor worden de voedingsstoffen optimaal opgenomen en profiteert het dier maximaal van het voer. Lammeren met een goed ontwikkelde pens groeien goed, zijn fit en hebben een betere weerstand.”

VERSCHILLENDE SOORTEN

Hendrix UTD heeft zeven soorten biks in het standaardassortiment: drie voor schapen en vier voor lammeren. Het hoofdbestanddeel van alle varianten is pulp, meestal bietenpulp en citruspulp. De pulp geeft de brok smaak en zorgt voor een rustige vertering, de suikers en celwanden ervan leveren energie. De overige grondstoffen variëren per krachtvoeder; onderhoudsbiks bevat bijvoorbeeld minder eiwit dan biks voor in de lactatieperiode.

Belangrijke cijfers die invloed hebben op de broksamenstelling zijn het netto darm-eiwit (NDE) en het darmzetmeel (DZET). NDE zorgt voor een optimale melkproductie en voor de groei van de lammeren. DZET zorgt, samen met het pensniveau, voor voldoende energie, waardoor het lam goed kan groeien. Maar het DZET mag niet te hoog zijn, want dan worden de darmen te veel belast.

“Om tot een optimale biks te komen, redeneren we altijd vanuit de voedingsstoffen die een schaap nodig heeft”, stelt Bakker. “En die kunnen heel verschillend zijn. Een Texelaar met twee lammeren heeft een andere rantsoenbehoefte dan een Swifter met vier lammeren. Daarom pleit ik ervoor om drachtige dieren te laten scannen. Dan kun je het rantsoen aanpassen op het aantal lammeren.” Ook het doel van de schapenhouder heeft invloed. Worden de lammeren zo snel mogelijk slachtrijp gemaakt of krijgen ze de tijd voor karkasontwikkeling en worden ze op een hoger gewicht gele-

verd? Snelle vleesgroei betekent meer sturen op energie, een zwaardere karkas betekent meer sturen op eiwitten. Opvallend is dat de korrels van lammerenbiks even groot zijn als die van schapenbiks bij Hendrix UTD. In 't Anker: “We hebben dit onderzocht in samenwerking met Beljaars Schapenpraktijk. Lammeren nemen brokken van vijf millimeter langzamer tot zich dan kleinere brokken, waardoor ze acht procent harder groeien.”

GROEIACHTERSTAND VOORKOMEN

Groei is sowieso belangrijk, stelt Bakker. “Lammeren mogen nooit stilstaan in de groei, want die achterstand halen ze nooit meer in. Ze hebben krachtvoer nodig, ook al is het maar een beetje. Keihard groeien, stilstaan en weer keihard

groeien leidt alleen maar tot meer vet-aanzet en niet tot spieropbouw. Dus de lammeren de wei in doen en er niet meer naar omkijken, is niet goed.” In elke brok zit een vitamine- en mineralenkern. Calcium en fosfor zijn nodig voor sterke spieren en botten, vitamine E zorgt voor een betere weerstand en gezondheid. Bakker: “Vaak geven schapenhouders pas biks na het aflammeren, maar het is beter als de ooien al een beetje tijdens de dracht krijgen. Als een schaap na het aflammeren een nieuw rantsoen krijgt, kunnen de bacteriën in de pens daar niet mee uit de voeten.” In 't Anker: “Daarbij kampen hoogdrachtige schapen die geen krachtvoer krijgen, met een mineralentekort. Dat werkt ook door naar het lam; het heeft minder weerstand en start minder makkelijk op.” <<

PIETERJAN BAKKER

BEROEP: NUTRITIONIST

BEDRIJF: VOERLEVERANCIER HENDRIX UTD IN BOXMEER

‘Weet wat je voert’

“Het belang van het rantsoen wordt onderschat. Weet je wat je voert? Ik denk dat velen dat niet weten. Hoeveel schapenhouders maken een rantsoenberekening? Zeker voor professionele schapenhouders is die berekening belangrijk. De ene graskuil is de andere niet. Voorjaarsgras is heel anders van samenstelling dan zomer- of najaarsgras. Als de samenstelling van het ruwvoer onbekend is, hoe kun je dan het juiste krachtvoer kiezen? Pas met een juiste kuiluitslag kan een bijpassende biks gezocht worden, waardoor er een optimaal rantsoen ontstaat. Dan kan er efficiënt gevoerd worden. Bij professionele schapenhouders gaat het om de centen, dus een rantsoenberekening vind ik een must. Door een optimaal rantsoen te voeren, ontwikkelen de schapen zich beter, groeien ze beter en hebben ze meer weerstand. En er is minder uitval. Efficiënt voeren drukt de kosten op zo'n bedrijf.

Voor hobbyhouders ligt een kuilanalyse uitvoeren niet voor de hand. Het is dan lastiger om een goed rantsoen samen te stellen. Maar het zou al schelen als ze weten van welke periode het gras is. Aan de hand van landelijke cijfers en regionale gemiddelden kunnen we schatten wat de kwaliteit van het gras is en welke biks een goede aanvulling is.”